

bohoričico prepisati v gajico, ako bi bil Prešerin izdal svojo zbirko v bohoričici, katero bi dan danes že malokdo brati znal. (Da bi bil Čelakowsky pregovoril Prešerna, da se je poprijel gajice, ni res, ker s Čelakovskim tista leta nista bila v zvezi in že tudi prejšnja leta malo več; saj mu je Čelakowsky 1840. leta pisal: „Ein langes, jahrelanges Schweigen wird mit diesen Zeilen wieder gebrochen.“) Da so se popravili nekteri slovniški pogreški, tudi je prav. Ali je pa prav bilo, da se je „specifičnemu Gorencu“ Prešernu š predelal v šč, ne vemo; Prešerin, kakor smo ga dobro poznali, bi ga gotovo zopet izbrisal, kakor vsaj, uže, lahko itd., ako bi se mu korektura poslala na uni svet. Al če kdo izveličanja išče v teh oblikah, fiat! — Druga pa je s prenapredbami, ki segajo čez oblike. In tudi taci prenapredbe se v „Klasji“ nahajajo mnogo. To pa je greh! Pa res tudi ne razumemo, kako se je mogoče tako delati, ker se je vendar v „pregledu Prešernovih poezij“ reklo, da so v vsem dovršene. Da se mu v pesmih predstavljajo stavki in se tako celó kazí tudi rima, kakor v 2. odstavku v „Spomin na Vodnika“, to je napaka, ki naj bi se v prihodnje že iz pietete do vélikega našega pesnika opustila! Še premembi oblike „bilà“, ki je bila prava posebnost Prešernova, bi mi ne pritrdili. — Sklepamo tedaj te vrstice sè živo željo, naj se nam ne prenareja Prešerin v nobeni stvari, ki sega sploh čez pripuščeno mejo, da ga imamo tacega, kakor se nam je sam dal; saj so nam tudi njegove napake ljube.

Vabilo družbe sv. Mohora.

Da se morejo letošnje družbine bukve že meseca julija razposlati, mora se imenik čast. družnikov že prve dni prihodnjega meseca dati v natis; naj se toraj vsak, ki želi še za tekoče leto v družbo stopiti, oglasi vsaj pred koncem tekočega meseca majnika.

Družbin odbor.

Visokočislani gospé Luizi Pesjak-ovi.

„Bodi poslavljen, blaga in vrla buditelja moja!“

Kličem danes prevesel Tebi v hvaležni spomin.

S klicem si Svojim navdušila srce mi s plamom ljubezni,

Da le za dragi svoj dom neugasljivo gorí.

Spolniti vedno najdražja mi bodejo Tvoja povelja:

Ločil domači se sin nikdar domovja ne bo!

V Ljubljani 9. maja 1866.

Josip Cimperman.

Národno-gospodarske stvari.

Popotnikove opazke.

(Dalje.)

Pravila (štatuti) vseh teh redov ali klubov so kakor sem omenil, slična v „miniaturi“ združenim državam. V enem glavnih mest (za Angležko navadno v Londonu ali Manchester-u (izgovarjaj Mánčestru) je stolica ali glavno opravilstvo klubovo. Opravilniki so: predsednik, podpredsednik, tajnik, denarničar. Neposredne k temu glavnemu opravilstvu spadajo distrikti; vsako drugo mesto po Angležkem, kjer je tak klub razširjen, je en distrikt; tako na priliko mesta Hull, Leeds, Sheffield itd. so distrikti za rede, ki imajo stolice v Londonu ali Manchester-u. Vsaki distrikt ima sopet v enem in istem mestu več lóž. Obravnave so tako: Vsaka lóža je v enem obziru za-se in skoro neodvisna. Člani vsake posebne lože imajo svoje opravnike, to je, predsednika, podpredsednika, denarničarja in tajnika, si dajajo svoje zakone, pravila ali štatute, po katerih se mora vsak član te posebne lože ravnati;

ima svojo kaso in svobodno ravná s svojim denarjem; pravila vsake posebne lože morajo biti taka, da niso v glavnih stvaréh nasprotna unim celega reda ali kluba. Opravniki celega reda, vsakega distrikta in vsake lože se volijo iznova vsako leto. Na leto je v vsaki loži najmanj dvakrat občni zbor, ki se v svojih zadevah pogovarja, v vsakem distriktu enkrat, kjer se poslanci posebnih lóž zbirajo, kamor vsaka navadno po enega pošlje, katerega je njen zbor za najboljšega spoznal in izvolil. V distriktnem zboru se pogovarjajo o zadevah vseh dotičnih lóž ter stvari poravnavajo in vredujejo. Vsaki distrikt voli in pošilja navadno sopet enega poslanca, ki ga v občni ali glavni zbor celega reda ali kluba pošlje. Mesto za glavni zbor distrikta odločijo; al ni treba, da bi bil ravno tam, kjer je stolica njegova, temoč v tem mestu, kamor je poslanecem najpriročniše in najceneje iti. V tem glavnem zboru se pogovorijo in vredijo obče potrebe, dadó pravila in poravnajo zadeve celega kluba, ter se opravniki vnovič volijo.

Tako predstavlja celi klub veliko ljudovlado (republiko), ktera obsega več distriktov, in vsaki distrikt ima sopet neodvisne majhine republike, lože. Vse skupaj je v ravnopravni zvezi; član podpira člana, republika republiko, in tako je združena moč. — Da se nov član v društvo sprejme, je treba mnogo in to smešnih ceremonij, katerih pa tukaj popisaval ne bodem; glavna stvar je pa ta, da mora član osebo, ki želi v klub stopiti, opravičnikom predstaviti in za njo porok biti, da je poštena. Ko je to dovršeno, se ji pravila predložijo, po katerih se ravnati obeča tudi s prisego. Na poštenje vsakega uda se ostro gleda; nepošteni se odpravijo.

Takošnih klubov pa nimajo samo možki, temoč tudi ženske; tako je omenjeni „red ovčaric“ samo za ženske. V zbor ne sme nikdo, kdor ni član, in žene imajo pri svojih zborih, tako v ložah kakor v distriktih in stolici klubovi samo eno možko osebo, namreč vselej „starega tajnika.“ Vsaka loža, kadar se osnuje in s katerim glavnim redom ali klubom v zvezo stopi, si dá posebno ime, in tako je v enem distriktu po 10, po 20, po 30 lóž istega kluba, vsaka s posebnim imenom, akoravno istega kluba. Udje možkih klubov se imenujejo v zborih med seboj „bratje“, ženske pa „sestre.“

Sedaj pa natančneje, kaj je namen teh družeb.

Navadno se imenujejo „Sick and funeral Societies“ (zgovarjaj sik end fjúnereal sosajétis, to je, bolniške in pogrebške družbe) ali „benefit, ali friendly societies“ (izgovarjaj benefit, frendli sosajétis, to je, dobrotne ali prijateljske družbe). Glavni namen vseh je potrebnim svojim družbenikom pomagati. Vsaka loža ima pravila, koliko mora vsaki ud na teden, na 14 dni ali na mesec plačevati, in koliko potem v potrebi iz ložne denarnice dobiva. Navadno je tako, da vsaki ud, ki zbolí ali po nesreči delati ne more, na teden po 5 gold. (10 šilingov) v podporo dobiva; pa navadno pristopijo boljši delavci v več klubov, tako, da po 10 do 15 gold. na teden dobivajo; in poleg tega ima vsaka loža tudi svojega zdravnika. Kadar kateri ud umrje, se plača iz ložine kase po 100 gold. več; ako je pa umrl bil ud več klubov, dobí po 200 ali 300 gld. S tem denarjem plača se pogrebščina in zapuščenim pomaga. Ako se ktemu udu in njegovi rodbini prigodi velika nesreča, ktere si ni sam kriv, in mu sama loža, ktere je ud, ne more pomagati z denarji po potrebi, se obrne ta loža do distrikta ali glavnega opravilstva in tako se navadno lep znesek potrebnim v pomoč nabere. V obče se gleda pri opravilstvu na veliko varčnost in na to, da udje redno plačujejo.

(Dal. prih.)